

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar

1889-1946

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Vatnsburðarliðið – Reykjavík – Íslenskir stúdentar – Fiskifélag Íslands – Héraðslæknisembætti – Seyðisfjarðarhérað – Stúdentagarðar – Þjóðhýsi – Reykhólar – Reykhólahreppur – Lækjargata – Skólastræti – Fasteignamat – Laugavegur 18 – Alþingistíðindi

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-9, Örk 2

Herra Pál Joakimsson, Garði, Áaldal

hefir greitt fyrir Alþingistíðindi 1923

fimur kona

Skrifstofu Alþingis 31. ágúst 1923.

Kr. 500

Helgikjóvar

(Afh. Benedikt alþru. Svæinstýri.)

Leigusamningur.

Við undirritaðir gjörum með okkur svofeldan leigusamning.

Jeg Bjarni Magnússon, til heimilis Laugaveg 66 sel hjer með herra ~~Hásgagna~~ Versluninni "ÁFRAM" í Reykjavík á leigu frá 14. maí 1928 til 14. maí 1931 herbergi í húsinu Nr. 18 A við Laugaveg hér í bænum - alla fyrstu hæð hússins svo og afnot af lítilli geymslu í skúr úti og afnot af kjallara undir búðinni. Í búðinni skal vera í ofn og annar í bakherbergi. Gólf ekki dúklögð. Leigutaki hefir forgangsrétt að kaupum og leigu á húsinu.

Petta, sem leigt er, skal vera að öllu í ~~því~~ ~~ástandi~~, sem það nú er ur heilar og lyklar að öllum hurðum, hin áðurnefndu eldfæri í lögmætu standi, ~~og rafljósaleiðslur án lampu~~ og herbergin hrein og þrifaleg, enda er leigutakanda skyld að skila þeim aptur að leigutímabilinu liðnu, í jafngóðu ástandi og þau eru þegar hann tekur við þeim, að undantekinni venjulegri fyrnun. Ekki er leigutakanda heimilt að leigja öðrum húsnæði þetta, nema ef vera skyldi stök eða einstakt herbergi, og þá að eins einhleypu fólki, upp á sína eigin ábyrgð.

Jeg ~~Hásgagna~~ Versluninni "ÁFRAM" skuldbind mig til þess að fara vel með ofannefnda eign, sem mjer er leigð, fara varlega með ljós og eld, sýna þrifnað og hreinlæti jafnt utan húss sem innan, og láta gjöra að á minn kostnað, hverju því, hinni leigðu húseign viðkomandi, er aflaga kann að fara, eða skemmist af mínum eða míns fólks völdum, og halda málningu við á gluggum að innanverðu.

Vilji leigjandinn endurbæta eða gjöra eitthvað að herbergjunum skal mjer skyld að rýma svo til, að slikt verði gjört. Einnig er jeg skyldur að

láta sýna þeim herbergin, er vilja taka þau á leigu, eptir að uppsögn samnings þessa hefir átt sjer stað, sömuleiðis þeim, sem kaupa vildu húsið.

Húsaleigan fyrir hvern mánuð er kr. 250,00 (tvö hundruð og fimmtíu krónur og - 00 - aurar), sem borgast skal í peningum fyrirfram fyrir hvern einn mánuð í senn, þann 2. hvers mánaðar

Sje leigan ekki greidd í nefndan gjalddaga, er leigutakandi skyldur að flytja tafarlaust úr húsinu, án frekari uppsagnar af leigjandans hálfu.

Uppsagnarfrestun að leigutimanum liðnum, á hvora hliðina sem er, skal i síðasta lagi vera bundinn við - þriggja mánaða - fyrirvara. Enda gildir þessi samningur að eins áður tilnefndan tíma, og þarf því nýjan samning að gera, ef leigutakandi leigir þessi sömu herbergi áfram.

Af leigusamningi þessum eru gerð tvö eins hljóðandi samrit.

Leigutakandi fær annað en leigjandi heldur hinu.

Reykjavík 23. apríl 1928

leigjandi.

VERZLUNIN ÁFRAM
LAUGAVEG 18. - REYKJAVÍK

leigutakandi.

Vitundarvottar:

Þessi eyðublöð fast í bókaverzlun Snæbjarnar Jónssonar í Austurstræti 4.
Einnig ligg skjalapappir.

Handhægar kvittanabækur,
almennar og undir húsa-
leigu, fast í bókaverzlun
Snæbjarnar Jónssonar.

Samningur um leigu á húsnæði.

Við undirritir höfum i dag komið okkur saman um svofeldan samning:

Eg, Bjarni Magnússon, til heimilis Langas 66 sem er i samningi þessum framvegis nefndur leigusali, leigir hjermeð Guðmundi Danielsyni frésmist sem i samningi þessum nefnist leigutaki, húsnæði i húsinu nr. 18 A við Raugaveg og skal leigutiminn hefjast 14. dag maí - mánaðar 1933. Uppsagnarfrestur er af beggja hálfu áskilinn þróin mánudir, til 14. maí eða 1. okt. að telja. Uppsögn leigusamningsins skal vera skrifleg. Þá eru leigur til umsóð.

Nánar tiltekið er hið leigða húsnæði sem hjer segir: Þróji herbergi og eldhús a miðhæð hússins Langavegi 18 A með tilþeyrandi geymslu

Húsnæði þetta skal vera í góðu leigufærri ástandi er leigutaki flytur í það, hreint og með hitatækjum og eldfærum eftir því, sem að ofan segir. Skulu eldsfari öll fullnægia lögmaðum kröfum. Herbergi skulu vera hrein og þokkaleg, lyklar að öllum hurðaskrám, og rúður heilar í gluggum. Skal og leigutaki, er hann flytur úr húsnæðinu, skila því að öllu leyti í sama ástandi, að örðu en því, sem telja má að óumflyjanlega leiði af venjulegri notkun, eða stafa kann af orsökum, sem honum eða skylduliði hans verður ekki gefin sök á. Skuldbindur hann sig til að ganga vel og þrifalega um eignina, utan húss og innan, fara varlega með ljós og eld og bæta að fullu það sem skemmast kann eða aflaga fer fyrir vanhíðu, ógætni eða ótilhlýðilega meðferð af hálfu sjálfs hans eða hans heimamanna. Þarfnið húsnæðið viðgerðar meðan hann er í því, skal honum skylt að hliðra svo til, að viðgerðum verði komið við. Ennfremur skal honum skylt að sýna húsnæðið ákvæðinn tima á degi hverjum þeim er kunna að hafa hug á að taka það á leigu eða kaupa húsið. Heimilt skal honum að leigja einhleypum einstök herbergi á sina ábyrgð og undir sinni umsjón.

Um upphitun, lýsingu, stigabótt o. s. frv. skulu ~~eftirfarandi~~ ákvæði gilda: í hlutfalli við aðra leigjendur í húsinu.

Leigan fyrir umrætt húsnæði er eithundrad og tuttu - 120 — krónur á mánuði og skal hún greidd ~~síðast~~ dag hvers mánaðar eftir ~~þá~~. Sje hún ekki greidd í rjettan gjalddaga, eða ef leigutaki brytur af sjer leigurjettinn, skal honum skylt að rýma húsnæðið tafarlaust, ef leigusali krefst þess; ella má leigusali eða rjettur umboðsmáður hans láta bera hann út með aðstoð fógeta. Er þá og jafnframt fallin í gjalddaga öll leigan til þess fardags, er næstur kemur, þannig að honum hefði leigutaki getað flutt burtu með löglegum uppsagnarfresti, og skal leigusali taka hana sem sekt fyrir samningsrof. Til tryggingar vangoldinni leigu getur leigusali við burtför leigutaka látið kyrsetja muni hans eftir því sem lög ákveða. Hafi leigusali beðið meira tjón en greiddri leigu nemur, skal leigutaki bæta honum það.

Verði vanefndir á því, að leigusali afhendi leigutaka húsnæðið til afnota á ofangreindum degi, skal leigutaka heimilt að leita aðstoðar fógeta. Rjett skal honum og að sækja leigusala eða umboðsmann hans til skaðabóta, ef húsnæðið er eigi tilbúið eða leigufært á umsömdum degi.

Pá hefir leigutaki brotið af sjer leigurjett sinn, ef hann spillir hinu leigða húsnæði eða truflar húsfrið annara með hávaða eða ósæmilegu framferði og er þá fallin í gjalddaga leigan öll til næsta fardags þess, er hann hefði mátt flytjast burtu með löglegum uppsagnarfresti.

Flytji leigutaki án tilverknaðar leigusala úr húsnæðinu án löglegs uppsagnarfrests, skal ógoldin leiga til næsta fardags, þess er hann mátti löglega flytja þaðan, þegar fallin í gjalddaga. Eigi skal leigusali skyldur að leigja húsnæðið öðrum þann tima, er eftir var, en geri hann það, skal sú leiga, er hann þannig fær, að frádegnum kostnaði, er hann kann að hafa haft af skiftunum, dragast frá því, er hinn fyrr leigutaki borgar fyrir sama tíma.

Risi mál út af samningi þessum, má reka það fyrir gestarjetti Reykjavíkur.

Samningur þessi er gerður í tveim samhljóða eintökum og heldur hvor aðilji sinu.

Reykjavík, 14. maí 1933.

leigusali.

leigutaki.

Vottar:

Benedikt Þorsteinsson.

Pessi eyðublöð fást í bókaverzlun Snæbjarnar Jónssonar i Austurstræti 4.
Einnig lögg. skjalapappir.

Handhægar kvittanabækur,
almennar og undir húsa-
leigu, fást í bokaverzlun
Snæbjarnar Jónssonar.

Samningur um leigu á húsnæði.

Við undirritir höfum i dag komið okkur saman um svofeldan samning:

Eg, Bjarni Magnússon, til heimilis laugav. 66 sem er i samningi þessum framvegis nefndur leigusali, leigir hjermeð Guðmundi Danielssyni frésmist sem i samningi þessum nefnist leigutaki, húsnæði í húsinu nr. 18 A við laugaveg og skal leigutiminn hefjast 14. dag maí mánaðar 1933. Uppsagnarfrestur er af beggja hálfu áskilinn þrit mánudir, til 14. maí eða 1. okt. að telja. Uppsögn leigusamningsins skal vera skrifleg. Þúðin leigist til eins árs.

Nánar tiltekið er hið leigða húsnæði sem hjer segir: Þrjú herbergi og eldhús á miðhræð hússins laugavegi 18A með lícheyrandi geymslu

þurði afstandi sem þáð er nú

Húsnæði þetta skal vera í gúðum leigufærri afstandi er leigutaki flytur í það, hreint og með hitatækjum og eldfærum eftir því, sem að ofan segir. Skulu eldfaði öll fullnægja lögmaðum kröfum. Herbergi skulu vera hrein og þokkaleg, lyklar að öllum hurðaskrám, og rúður heilar í gluggum. Skal og leigutaki, er hann flytur úr húsnæðinu, skila því að öllu leyti í sama afstandi, að örðru en því, sem telja má að óumflyjanlega leiði af venjulegri notkun, eða stafa kann af orsókum, sem honum eða skylduliði hans verður ekki gefin sök á. Skuldbindur hann síg til að ganga vel og þrifalega um eignina, utan húss og innan, fara varlega með ljós og eld og bæta að fullu það sem skemmast kann eða aflaga fer fyrir vanhirðu, ógætni eða ótilhlýðilega meðferð af hálfu sjálfs hans eða hans heimamanna. Þarfnið húsnæðið viðgerðar meðan mann er í því, skal honum skylt að hliðra svo til, að viðgerðum verði komið við. Ennfremur skal honum skylt að sýna húsnæðið ákveðinn tima á degi hverjum þeim er kunna að hafa hug á að taka það á leigu eða kaupa húsið. Heimilt skal honum að leigja einhleypum einstök herbergi á sina ábyrgð og undir sinni umsjón.

Um upphitun, lýsingu, stigapvott o. s. frv. skulu eftirfarandi ákvæði gilda: í þlutfalli við aðra leigjendur í húsinu.

Leigan fyrir umrætt húsnæði er eitt hundrad og futtonn - 120 ~ krónur á mánuði og skal hún greidd síðust dag hvers mánaðar eftirá þýðum. Sje hún ekki greidd í rjettan gjalddaga, eða ef leigutaki brýtur af sjer leigurjettinn, skal honum skylt að rýma húsnæðið tafarlaust, ef leigusali krefst þess; ella má leigusali eða rjettur umboðsmaður hans láta bera hann út með aðstoð fógeta. Er þá og jafnframt fallin í gjalddaga öll leigan til þess fardags, er næstur kemur, þannig að á honum hefði leigutaki getað flutt burtu með löglegum uppsagnarfresti, og skal leigusali taka hana sem sekt fyrir samningsrol. Til tryggingar vangoldinni leigu getur leigusali við burtför leigutaka látið kysetja muni hans eftir því sem lög ákveða. Hafi leigusali beðið meira tjón en greiddri leigu nemur, skal leigutaki bæta honum það.

Verði vanefndir á því, að leigusali afhendi leigutaka húsnæðið til afnota á ofangreindum degi, skal leigutaka heimilt að leita aðstoðar fógeta. Rjett skal honum og að sækja leigusala eða umboðsmann hans til skaðabóta, ef húsnæðið er eigi tilbúið eða leigufært á umsömdum degi.

Þá hefir leigutaki brotið af sjer leigurjett sinn, ef hann spillir hinu leigða húsnæði eða truflar húsfrið annara með hávaða eða ósæmilegu framferði og er þá fallin í gjalddaga leigan öll til næsta fardags þess, er hann hefði mátt flytjast burtu með löglegum uppsagnarfresti.

Flytji leigutaki án tilverknaðar leigusala úr húsnæðinu án löglegs uppsagnarfrests, skal ógoldin leiga til næsta fardags, þess er hann mátti löglega flytja þaðan, þegar fallin í gjalddaga. Eigi skal leigusali skyldur að leigja húsnæðið öðrum þann tima, er eftir var, en geri hann það, skal sú leiga, er hann þannig fær, að frádregnum kostnaði, er hann kann að hafa haft af skiftunum, dragast frá því, er hinn fyrr leigutaki borgar fyrir sama tima.

Risi mál út af samningi þessum, má reka það fyrir gestarjetti Reykjavíkur.

Samningur þessi er gerður í tveim samhljóða eintökum og heldur hvor aðilji sinu.

Reykjavík, 14. maí mánaðar 1933.

leigusali.

leigutaki.

Vottar:

Benedikt Sveinson.

Virkulegi alþingismábur

Útaf málum minum og rikisstjórnarinnar, hefi ég snáið mér til hins háa Alþingis, og leitað aðstöðar ykkar þingmanna að rétta hluta minn.

Hestiréttur hefur þegar uppkveðið sína dóma, og kémur því ekki til mála, að vífengja þá að nekkru leyti, en krófur þar, sem dæmt hefur verið um, eru af ýmsum rétum runnar, sem dómarnir bera ekki með sér, og er mest af hinum tildæmdu upphæðum rikissjóði til handa upphæðir, er aldrei hafa í minar hendur komið, eðrikkissjóður hefur aldrei greitt, heldur innstæður búa, sem sumpart munu sýna s að vera greiddar, ef skiftafundir fengjust haldnir, sumpart útistandandi hjá a iljum, er keypt hafa á upphæðunum, og áttu inni hjá búinu, og frestuðu því grei vegna skuldajöfnubar, og auk þess krófur, er ég persónulega átti í búin. I búi Hannes B. Stephensen & Co. Bildudal upplýstist fyrir Hestarétti, að meginíð af þeim 43 þús.kr. er tilheyra því búi, eru þannig vaxnar skuldir, sem aldrei hafi í minar hendur komið, og férust justitiarius Páli Einarssyni þannig orð við mig: "við urðum dæma þig greiba búinu skuldina, en atlumst til að þú burfir ekki að borga hana, fyr en eftir nánari ákvæðum skiftafundar" og hefi ég til petta Stefani Jóh. umboðsmanni rikisstjórnarinnar. En ekkert af þessu hefur fengist, og búið sem búið var auglýsa skiftafund 15 des. 1927, er enn éskift, og orð Bergs sýslumanns til min, voru eitthvað að þessa leið, þegar við hófum sett allar eignir þinar, getum við farið að tala um skiftafund.

Stefan Jóh. er persónulegur fjandmaður minn, frá því ég var sýslumaður. Var hann þá eittsinn sendur að féfletta fátakan verkalyð á Patreksfirði, er hafi ásamt Ólafi Jóhannessyni eg fl. lagt í hlutafél. Patrek, fór hann ásamt félaga sinum Ásgeiri erindisleysu, og var sendur til sama lands með litlum orðstýr, og notar þessi sami maður sér af úrræðaleyxi og vankunnáttu fjármála ráðherrans, er þorir hverki sitja né standa þóruvisti en hann vill.

Viðvikjandi hinum dómnum uppá rúmar 56 þús.kr. læt ég mér nægja að vísa þess, að i sama málínu, að óllum ástæðum óbreyttum, varð fyrverandi þejarfög visa henni frá, sem óskiljanlegri. Af þeim dómi eru um 35 þús.kr. sem báðir undirdómararnir taka sérstaklega til meðferðar, sbr. hinar sendu réttargj.

Snertir petta eftirstórvarnar frá 1926, og skal athygli vakin á því, að dö þejarfógetans hefur ekki verið áfrýjað, svo hann er að þessu leyti Hestarréttardómur. En viðvikjandi dómi lagmannsins, stla ég á engan hátt að lái

ljósi nokkurt persónulegt álit, heldur visa til yðar eigin dómgreindar, i sambandi við bendingar frá minni hendi, er í sjálfum démnum felast. 1. Dómurinn byggir á, að eftirstöðvarnar séu tekmar eftir minum reikning fyrir 1926. Petta sýnir hinn sendi reikningur fré 15 maí 1927, eru skjallega sennub 6-sannindi, sér og reikning rikisfélags frá 1926 um innborgun í maí, visað niður við Barðastrandarsýslu, en á þessum lið mun byggð frávikningin úr embættinu svo viðurkenningardómur var lifsskilyrði rikisstjórnarinnar.

2. Sjálfur viðurkennir dómariinn, að vita ekki hvort eftirstöðvarnar stafi frá 1926 eða 1927, og þá er það ekki upplýst í málinu. Telur dómariinn petta koma út á eitt, en slik ummeli eru einasta samboðin doktor.

3. Visa til endurskoðanda Gunnars Sigurðssonar, að enginn reikningur frá 1927 hefir komið til endurskoðunar, er sýnt hafi greiðslur úr Barðastrandarsýslu 1927, og er því embættið enn óuppgert að þessu leyti, og í fjármálaney inu hefir það ekki verið gjört upp, að því er skrifstofustjórin hefur tjáð mér.

Ist ég petta nægja til að sýna fram á, að hinn síðari dómur er mjög vaf samur, enda lýsti umboðsmáður rikisstjórnarinnar því yfir í réttinum, að þótt hann fengi tildæmda alla upphæðina, skyldi hennar ekki krafist, fyren embættið væri uppgert, og tel ég þennan dóm byggðan á þessari yfirlýsingu, sem var gefin í nafni rikisstjórnarinnar.

I bú mitt í Breiðuvík hafa þessir néungar sest, og farið með sem sína eiga eða mér er óljóst áhvæða hátt. Hefi ég sent karur yfir þessu gegnum lögreglu stjóra Reykjavíkur, en allt árangurslaust. Svo hefur nefndur Stefán og Einarr ráðherra Árnason gjört allt, til að hindra mig í því, að geta borgað rikisjóbi, en lagt alt kapp á, að ná af mér eignunum, og hefi ég heyrт einn þingmaðurinn Halldór nokkur Stefansson vilji koma sér í mjákinn hjá Einari, og fá eign mina Laufásveg 19, en sjálfur lét Stefán þess getið við mig, að hún setti falla til sin sem ómakslaun, en þar fjárnámi í eigninni var áfrýjað, munnn sem komið er, vafasamur réttur rikisstjórnar til eignarinnar.

Virkingsfyllst

Reykjavík 13 mars 1930

Bjarni Benediktsson

1932. Fasteignunum Reykjavíkur.

Afslstr. 7. B.H.B., 228,3 - Verf. m²/70, ^{lot} 16200kr. Hús 27,400

= 43,600

útb. 25000

fæ. með götu, ^{lot} dalaðr. c. 8m.

Hóleyjartorg: Pall. Skf. 375⁷m; Verf. 65, = 24.400kr, Hús 83700, ~
úur 108100, kr

útb. 55000?

8-9 m. fæ. með innigötu

Hafnarstr. 17. 642^{m²} 125kr^{7m}, Kolab. gjálfu, ^{lot} Hús 49400
fæ. 41 meter með flögning götum

Vigðustash. 5. Ó. Þorð. 209,3 - Verf 14, m, ^{lot} útb. 3000kr, Húsav. 4.200
Allt 7,200, kr.

Skrif. II: 1117~ Verf 11 ver. Laðan allt 12.600, Hús 15,100
Allt 27,200.

Laufrag. 18. B.M., 252,6^{m²}, 40kr^{m²}, ^{lot} úur 10,200, hús 41, ~
útb. 51,200

15. janúar 30.

Herra landlæknir Guðmundur Björnsson,
Amtmannsstíg 1,
Reykjavík.

Samkvæmt ályktun Alþingis 1929, hefir forstatisráðherra falið mjer að upplýsa fyrir hvaða verð og með hvaða skilmálum eignirnar við Lækjargötu, milli Bankastrætis og Amtmannsstigs, upp að Skólastræti, fáist keyptar, ef ákveðið yrði að kaupa þær til þess að sameina hinar opinberu eignir við Lækjargötu.

Mjer varí því kært ef þjer, háttvirti herra, vilduð skýra mjer brjeflega frá undirtektum yðar undir slíka málaleitun, að því er skiftir húseign yðar og lóð á þessum stað.

Virðingarfylst,

15. janúar 30.

Herra stórkaupmaður Hallgrímur Tulinius,
"Gimli" við Lekjargötu,
Reykjavík.

Samkvæmt ályktun Alþingis 1929, hefir forstatisráðherra falið mjer að upplýsa fyrir hvaða verð og með hvaða skilmálum eignirnar við Lekjargötu, milli Bankastrætis og Amtmannsstíg, upp að Skólastræti, fáist keyptar, ef ákveðið yrði að kaupa þær, til þess að sameina hinar opinberu eignir við Lekjargötu.

Mjer væri kært ef þjer, háttvirti herra, vilduð skýra mjer brjeflega frá undirtektum yðar undir slika málaleitun, að því er skiftir húseign yðar og lóð á þessum stað.

Virðingarfylst,

Reykjavík 21. febrúar 1928.

I gær mun hafa verið lagt fyrir hið háa Alþing frumvarp til laga um heimild til að láta taka eignarnámi til handa landini eignarjörð mina, Reykhóla í Reykhólahreppi.

Frumvarp petta er flutt að beiðni dómsmálaráðherra og greinagerð fyrir því, er brjef frá landlækni dags. 10. febr. 1928.

Af því að mjer, sem eiganda Reykhóla finst brjef landlæknis ekki skýra frá öllu, sem fram hefur farið í míli því er það ræðir um, vil jeg leyfa mjer að gefa himu háa Alþingi þær upplýsingar, er mjer finst hann hafa gleymt.

Jeg get verið færð um það, sem gjörst hefur í mílinu frá 1925 til þess síðastliðið sumar, að farið var að reða við mig og son minn Þórð Bjarnason, sem hefur verið umboðsmáður minn síðan jeg misti manninn minn Árið 1918. - Þó skal þess getið að þeim, sem upphaflega stóðu framarla í þessu míli og rjeðust í að festa kaup á Berufirði, sem 1925 var ákveðinn til læknisseturs í Reykhólahjeraði mun finnast þeir nú hart leiknir og sennilega verða þeir fyrir meiru eða minna fjárhagslegu tjóni vegna þessa hringlandaháttar um ákvörðun læknisbústaðarins. Sá maður, sem soldi Berufjörð, velmetinn bóni í Reykhólasveitinni, mun mi eiga að taka við jörðinni aftur miðurnyddri, því undanfarin ár hefur ekki verið hægt að halda henni í sennilegri ábuð og sum árin mun hún hafa staðið í eyði, sökum þess að ekki var hægt að fá ábúanda til eins árs í senn.

Þessi undanfari gjörði son minn Þórð nokkru varfærnari í viðtali við þá menn, er mi póttust hafa umboð til að semja;

enda er það nú komið ljóslega fram í brjefi landlæknis, að fundarsamþykkt sú er gjörð var í Króksfjarðarnesi 11. Ágúst gefur herra Guðmundi Jakobssyni ekki neitt umboð til að gjöra nokkurn bindandi samking.

Þrátt fyrir þetta hefur sonur minn og jeg viljað gjöra alt, sem við sáum okkur fært til að gjöra þeim herrum Guðmundi Jakobssyni og landlæknin Guðmundi Björnssyni til hæfis, en það hefur okkur ekki tekist. Er því rjett að jeg segi hjer sögu málins og endurtaki fyrir hinu hā Alþingi þau boð, er jeg og umboðsmáður minn höfum gjört.

Snemma í ágústmánuði kum herra landlæknir Guðmundur Björnsson til Þórðar sónar míns og spurðist fyrir um hvort við mundum vilja leyfa læknissetur á Reykhólum og þá með hvaða kjörum. Því var svarað játandi. Vildum við leyfa að hús væri bygt handa læknin á Reykhólum, leggja til 160 undir það 1 til 2 dagslættur hvar, sem hentast væri að byggja húsið, heimila að nota einhvern ákveðinn hver (þó ekki Kraflanda) til að hita húsið, heimila að taka bygginingarefni, möl og sand til byggingarinnar þar, sem hentast væri í landareign jarðarinnar. Alt þetta buðum við án nokkurs endurgjalds.

Þetta tilboð kvaðst landlæknir ekki geta regið, því læknir i sveit byrfti að hafa nokkuð stórt land til umræða, helst ekki minna en 40 ha. og falaðist landlæknir þá helst eftir að fá handa lækninum allar engjarnar ofan og innan Grundarár. Umboðsmáður minn sagði honum þá að þetta væru bestu engjar jarðarinnar. Meðan jeg bjó á Reykhólum var alt að helming alls útheys slegið á þessum engjum- líka benti hann á að laugin, sem er í þessu engjastykki, Kötluðug, mundi ónög til að hita læknisbústaðinn. Þessi laug er mjög litil 58 stiga heit en aðeins 2 fet að þvermáli (sjá Andvara XIII. bls. 141) vatnsuppsprettan mjög litil. Landlæknir spurðist þá fyrir um hvort umboðsmáður minn vildi benda á annað land,

jafn hentugt eða hentugra. Umboðsmaður minn sagðist ekki geta gert það, nema vera staddur á staðnum og taldi sjer nauðsynlegt að ráðfæra sig við ábuanda jarðarinnar til að velja landið, sem hentugast fyrir læknissetur en þó þannig að það sem minst rýrði gildi jarðarinnar. Bauðst hann til að fara vestur með þeim nöfnum ef hann fengi fritt fargjald, en ljet iljósí um leið að sjer væri ekkert kappsmál að selja land undir læknisbústað, og þess vegna sái hann sjer ekki fært að leggja í kostnað við að fara vestur, enda væri hann nýbúinn að vera á Reykhólum í öðrum erindum og þá mintist enginn á þetta mál við hann.

Þetta er undirbúninngurinn áður en þeir nafnar fara vestur.

Eftir að þeir komu að vestan óskaði herra Guðmundur Jakobsson að semja eða fá tilboð um sölu á 40 ha. landi undir læknisbústað. Umboðsmaður minn bauð honum þá land við svokallaða Suðurhveri og mætti nota einhvern þeirra til hitaleiðslu t.d. Þvottakver 90 stiga heitur. Land það er hann bauð er hjáleiga frá Reykhólum svokallað Fjólsakot og er nokkuð af því landi ræktað tun. Lika var honum boðið í svökölluðu Runkhísalandi 40 h.a. landspilda og átti henni að fylgja Runkahver, hotamagn 91 stig virtist hann helst hallast að því ef hann fengi ~~ákvæðið~~ landið ákveðið eins og hann óskaði, vildi helst að það væri rjetthyrndur ferhyrningur kvaðrat 200 metrar á hvern veg, þar sem Runkhúsahver væri hornpunktur inn í neðra horninu. Umboðsmaður minn benti honum þá strax á að slikt gæti ekki komið til mála af því, að þá gæti ábuandi jarðarinnar ekki haft neinn aðgang að þeim slæjum, sem læju hinumegin við þetta land, enginn fær vegur væri þangað nema yfir það land, sem hann vildi fá, var þá talað um að mjókka landið og hafa það 100 metra á annan veginn en 400 metra á hinn. Vorum við ekki fráhverf að láta þetta land ef engin sjerstök tormerkir væru á því, en vildum þó bera þetta undir ábuanda jarðarinnar. Við nánari athugun kom það iljós að einmitt í þessu landi er allt það mótask,

20

sem til er í landareigni Reykhóla og að þeim upplýsingum fengum
neituðum við að láta það land.

Þegar þeir nafnar síðar töluðu við umboðsmann minn sagði hann
þeim greinilega að hvoruga þállandspildu, sem þeir hefðu haft auga
stað á vildi hann láta af hendi, hinsvegar væri hann fús á að selja
þær landspildur er hann hafði bent á. Hétaði þá landlæknir að
landið yrði tekið eignarmámi. Ær ávöxtur þeirrar hótunar kominn inn
á Alping.

Landlæknir segir í brjefi sinu að jeg hafi sagt að jeg ljoti
mjer lynda eignarnám. Þetta verð jeg að lýsa staðlaust mismini
hjá honum, jeg hefi ekki látið eitt orð falla í þá átt sist í hans
eyru, og umboðsmaður minn mun heldur ekki hafa látið neitt í ljósi
í þá átt. Jeg hefi reynt að taka hótunum landlæknis með stillingu,
því að jeg ber það traust til hins hāa Alpingis, að það líti annan
veg á þetta mál, en hann.

Viðvikjandi umboðsmensku hr. Guðmundar Jakobssonar vil jeg
taka það fram að ekkert af þeim tilboðum, sem honum hafa verið
gjörð manu hafa komist til rjettra aðila. Hann hafnað þeim á eina
ábyrgð. Jeg fer nú að renna grun í, í hvaða tilgangi hann nefur
falast eftir þeim blettum úr Reykhólalandi, er ógjörningur var að
farga, en stungið öllum tilboðum undir stó�.
sem honum vor gott

Jeg endurtek hjermeð öll þau framanskráðu tilboð, sem jeg hefi
gjört þeim mófnum, og stend við þau. Jeg fæ ekki sjóð að ekki sjá
hægt að byggja læknisbústað á Reykhólum, án þess að ger sjé leikur
að þvímað skemma sem mest fyrir ábuanda og rýra sem mest verðmeti
jarðarinnar.

Frumwarpið, sem fram er komið, fer nú nokkru lengra, en að
taka eignarmámi undir læknissetur, því að þær er farið fram á að
taka alla jörðina eignarnámi. Ástæðurnar fyrir því eru talðar þær,
að þær sjáu miklar landsnytjar og mikil hlunnindi, díntekja, sel-
veiði og líka hverir. Ef að þetta eru ástæður til að fá heimildar

lög til að taka af mjer eignarjörð mina, findist mjer það með hugsunarhætti og tilgangi landlæknis og flutningsmanns frumvarpsins að því yrði breitt þannig að stjórninni veittist heimild til að látta taka eignarnámi allar þær jarðir á Íslandi, sem hafa miklar landsnytjar cða hlunnindi hvort sem það er dúntekja, selveiði, laxveiði, silungsveiði, hverir eða fossar. Í því væri sannræmi, en ekki drás á áttreða ekkju til að svifta hana eign sinni.

Viðvikjandi því hve brýn þörf sje fyrir hendi til að taka eignarnámi land úr Reykhóllalandi til læknisseturs, vil jeg benda að að Berufjörður, sem ákveðinn hefur verið til læknisseturs er langtum betur í sveit kominn og hægra fyrir hjeraðsbúa að vitja læknis þangað en til Reykhóla svo þess vegna er ekki ástæða til að breyta. Þar að auki liggur símalinan njög skamt frá Berufirði svo hægt er að leggja sínn þangað án mikils tilkostnaðar, en margir telja það afar nauðsynlegt að hægt sje að nái til læknis í sínum. — Jeg gjöri ráð fyrir að það ~~xjk~~ sem aðallega er gengist fyrir með Reykhóla sje heita vatnið hverirnir, sem hægt sje að nota til að hita með læknisbústaðinn, en ekki þarf að leita til Reykhóla eftir þeim hlunnindum. Landið á sjálft jörð innan Reykhólasveitar, sem hefur negilegt heitt vatn til að hita upp með læknisbústað. Þessi jörð er Laugaland við Porskafjörð. Þar eru stórar laugar með 58 til 65 stiga heitu vatni. Þessi jörð er þannig í sveit komin að fyrir Geiradalshrepp, innsveit Reykhólahrepps er jafn stutt að vitja læknis þangað, sem að Reykhólmum, en fyrir Porskafjörð og Gufudalssveit er það mun hægra. Gufudalssveit á lengst og erfiðast með að nái í læknir, og verði læknissetrið ákveðið á Reykhólmum verða Gufudalssveitarmenn jafnaðarlega að ferðast bæði yfir sjó og land, sjóleiðina að Stað og landleið þaðan, en að Laugalandi er örstutt sjóleið hvort sem farið er frá Hallsteinsnesi, Grónesi eða Skálanesi. Allir kunnugir og sannsýnir menn minu því telja

Læknir í Reykhólahjeraði mun betur settan á Laugalandi heldur en á Reykhólum, og þegar landið á þá jörð, sem betur er fallin til læknisbústaðar virðist það fjarri öllu sanni að búa til lög til að taka eignarnámi annara eign á óhentugri stað.

Að jeg fáxi hjer með rjett mál geta hinir heiðruðu þingmenn sannfært sig um með því að líta á uppdrátt Íslands og mela vegalengdina frá Berufjarðarbotni yfir Höfsstaðaháls að Laugalandi norðan Reykjanesfjalls og hitamagn lauganna hefur Dr. Þorvaldur Thoroddsen mælt (sjá Andvari XIII bls. 139)

Jeg hefi ritað retta brjef, svo að hið haa Alþing geti gjört sjer nokkru ljósari grein fyrir málavöxtum enn brjef landlæknis gefur þeim kost a.

Stjórnarskráin ákveður svo: „Eignarrjetturinn er friðhelgur. Enginn er skyldur til að láta af nendi eign sína nema almennings þörf krefji.“ Jeg neita því fastlega, og hefi fært rök fyrir þeirri neitun- að til sje nokkur ástæða er rjettlaeti að taka eina þáfu úr Reykhólandi eignarnámi. Jeg treysti rjettsýni hins haa Alþingis og bið guð að blesa það.

Virðingarfyllst,
(sign.) Þórey Pálsdóttir.

Til

A L P I N G I S .

1930.

Sþ.

327. Tillaga

til þingsályktunar um ráðstafanir til þess að ná eignarhaldi á lóðum undir þjóðhýsi.

Flutningsm.: Benedikt Sveinsson, Ólafur Thors, Jörundur Brynjólfsson,
Jón Baldvinsson og Sigurður Eggerz.

Sameinað Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að leita fyrir sér um kaup til handa landinu á lóðunum milli menntaskólans og stjórnarráðsins, neðan Skólastrætis, en ofan lækjar, ásamt húsum þeim og mannvirkjum, er á lóðunum standa, og leggja árangurinn af þeim samningaumleitunum fyrir næsta þing.

Prentað upp.

1930.

Sp.

510. Viðaukatillaga

við tillögu til þingsályktunar um ráðstafanir til þess að ná eignarhaldi á lóðum undir þjóðhýsi.

Flutningsm.: Benedikt Sveinsson og Jörundur Brynjólfsson.

Aftan við tillögugreinina bætist:

Ennfremur heimilar Alþingi ríkisstjórninni að festa kaup á lóð og húseign K. F. U. M., sem er ein ofangreindra eigna, ef samningar takast, sem stjórnin telur viðunandi, en ella verði eign þessi tekin eignarnámi, að fenginni heimild með bráðabirgðalögum, áður ný mannvirki verði þar reist.

Pm. Borgf.

Gengiði eiga Islandinga
Ef hie ~~þess~~ byggingsverðlum
Koða byggðarlos, sá
heinilda laga um eignarnám.
~~þekkt~~ verð regna þess at hinn er ekki thi
Sjánumini: Þuruitt avall, at setja

Prentað upp.

Staðsemi got að skipti til þjólfarja.
Frundi okkar pa' staðsemi á þeim eiga
Mánuð Sp. 510. Viðaukatillaga 1930.
Lemi her er um að voda, hel
við tillögu til þingsályktunar um ráðstafanir til þess að ná eignarhaldi á lóðum
undir þjóðhýsi.

Flutningsm.: Benedikt Sveinsson og Jörundur Brynjólfsson.

Aftan við tillögugreinina bætist:

Ennfremur heimilar Alþingi ríkisstjórninni að festa kaup á lóð og húseign K. F. U. M., sem er ein ofangreindra eigna, ef samningar takast, sem stjórnin telur viðunandi, en ella verði eign þessi tekin eignarnámi, að fenginni heimild með bráðabirgðalögum, áður ný mannvirki verði þar reist.

B. þjólfkj. - Of myðar - útkihit engin
Safnahús, bakkat, - Ringhús.
Fara leor
tvó hús að breitt post a' melli.
Fara lenga, Skólastr. falli burti.
Þeri að fella við

1. Samhljóða til. ^{ávalfjall.} / persari var útlíft 24. apríl á síðasta þingsi; fólk vorin foam af sinnu flutningsmönnum.

7. maí var aðkvæð forseti sam. þings, at frá með skyldi fara ein umr. um lísl.

10. dögum síðar, á fundi i Sam. þings
17. maí var till. ~~tóttin~~ til Þed í dagkrá.
Till. var ekki tekin í dagkrá frá með.

Hér þá ríts leikir at beina skundi
persu til sljóunarinsar utan þings,
og skrifat undir þat meiri hl. allra

Kvæð flm. gengur thi. Ingaðsbrékka
Stadr sín, er hei vesti sem er einkver
ein allra-þegurts fyrir þjóðk þjóthysi,
t.d. stéþingishús, sljóunarráðshús,
hverskonað skólahús eða sagahús,
t.d. náttúruhgripa d. m. fl., sem ófari
er að telja og síðar verður glöggera en
nái.

Þjóthysi shanda báturn megin at
persum lóðum, sljóunarráðit g
latinn skólahús. ^{Fer berd í} Þórum

2 Stofnunum sé skipas í eina
samfælda breitfyrking í þessum
fagrœ stæð. Enda hæknumast, at sítum
~~meistur~~^{þekkja} skipjum saman; meistur fyrir þær
verði Þó hvern boginn sinn. Þá skilur ficer
ecki betri en hvær annar til megor
annara nota, svo sem verðlunar,
nema síðus sé.

Kíralínan ofan Skólastæðis er lengra
frí götu, en venjuleg er, nema at þi
leitt, sem götunni hefur verit stor-
spilt með því at byggja hins aukar fast
níðras at Skólastæði mis lös þa, ^{en at} ^{Bankastr. lígur}
jafnvel engin gangstætt er vid trakt. Þetta
er vísar Þorðskoður, enda skýtur at valda verðlaðt-
um í allum fátum, og þi erikum myndin ^{K.F., H.D.}
Hóla spjaldheymun hengat og þanga-
ðanum, óþegilegt, ofgjart og skipulags-
laus, enda súða aut erindi; sem ecki verdi kappalinn
áður konar, hún fyrir miðaðir.
Þetta almennul ríðurkenh og ótgosid i
meðvitund almenningars og allra smek-
niora manna.

3. d. Försætisráðherra hefis teknit erindi vorl
tic gríuna, en þat er hvortvæggi, at
oss flm. var settar ókunnugl, eo vær
bærum till. vora form aftar i þessu
þingi - og í annan stær, hefir Sjóðin
eflugastir bæktjast í alyftun alþingis.

Mál:

Hv. Förs. hefis fálit hr. Horm. flm. Þarinn
Fjeldsled ad leita fyrir seo f. sk. hóud
um kaup í eignunum ^{litlaðargata} milli Banks-
stofkis og Ástríðarannstígs, upp at Skóla-
stræti. -

Kann hefis ritat óllum þeim fremuu
xifeldar eignendum þeim eiga, eða
hér um sáði. - Þat eru: K.F.U.M.-H.T.-L.G.B.

Evar aðeins komist fóri K.F.U.M. -

Ófæra Breið hr. L. Þj. til försætisráðherra.

Breið K. F. U. M.
X X X

Ef vær neftum hafið þessi skjal gert
fyrir oss, þá er vær sendum fóri oss
þ.a.t. þa, sem meði, munu hafa
Siðaskráðum Bláma Þorsteini Ólafssonar. Kljúksafjörður

4 Hafið hafið ófatt hana nokkum
fyllri, og í samb. vist till. eta
hendingar ræðurautar Sj. í þessa mið-
þórum verða ^{hverum. Þann.} sá með ritauktahill og þa;
sem við er útbýtt heð a' Alþingi'

Eignar námsheiniild náuðgýleg af þeim
áitendum sem þær gr. - Þær eru þetta
vit. e fóleyr ætlað braðlega at reisa
stæðsþóji í löðaíni

Nái em þær góðar og helstu hróðleg
húsakynni, og kemur því með til
gríðar verð löðaíni er yfirfrar, en t
á henni í fátt hein se' irstáttunni
nokkud (Borhofssblettur) þa liggr a
síkrat, at ekki má nota hana til
byggings fyrir nedan níverandi húsa-
linu, en bakiðinni hins vegar
stóð spátt með hinn miklu og ómálu
mjólkum Skólastofnus, sem Skiptuls-
rifdi erindi til - ófær heilli. Vart eiginum
var ófær ^{90 000 kr.} fyrir náðarum aðan, ghefir heiti um
Mín ekki eftir miklu at velta in hér með endan
pott K.F. ^{Innskriftin fólkalega} ^{Geneosson} ^{af} ^{skáldum} ^{þóru} ^{þóru}

5.) um þat, at selja ~~þeir~~ eignina, en
þó vera at við vottist svo at við
mejuna, ef aðili veit, at ekki
er ~~ella~~ annan fyrir hendi; en
eignarnáin.

Um þínar eignirnar hafi ekkið óna-
komit frá eigendum, enda skifta
mér þessi ekki jafnbreynum us-
slitum, þar að ekki mun liggja
við þort, at þau verði reik nið
stórhjósi ~~þó~~ af eigaða hálfa fyrst
mun sinn.

Hér, ~~síða~~ þú, sem mi eon uppi,
harna mjög mórg miðlok inna
fyrri manna um skipulag, bojal-
ins, og eins mun verfa í fram-
tíð, að oss mun leggj i nulli
ef við sleppum ~~þei~~ fari nu meðan
þat gefst, til þess að vandveita
þessar lóðir framtíðini til handa
í þann hefti, og við hafið ófyrri

Dens Excellence!

Undertegnede islandske Studenter til-
lader os at henvende os til Dem
med følgende Spørgsmål angaaende
den islandske Forfalingssag:

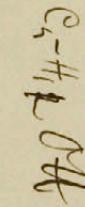
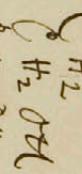
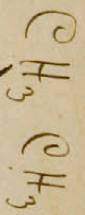
- 1º Hvor nogen Minister have Sadde i
det danske Statsraad uten at
vare udnevnt efter Grundlovens
§ 13 og underlagt samme Lovs §§ 14,
15 og 16?
- 2º Hvor den islandske Forfalingssag
stille nogen retslig Berstilling for
den i Statsraadet siddende islandske
Minister, som omtales i den af Altinget
1902 vedtagne Andring af den islandske
Forfalingssag, og i betraffende Fald hvilken?
- 3º Skal den i Ministeriets Motiver til over-
næmte Andringsforslag omfatte "fatfaling
massige Nødvendighed" ikke forslaaas som
ensbetydende med "grundloovmassig a Nød-
vendighed", og i benægtende Fald, hvorledes
skal den ellers fortaa?

4º Skal samme Mativers Ord „nu som før“
ikke sigle til den i de ministerielle Skrivelser
af 2. Nov. 1885, 29. Maj 1897 og 26. Maj 1899
havdede Opfattelse?

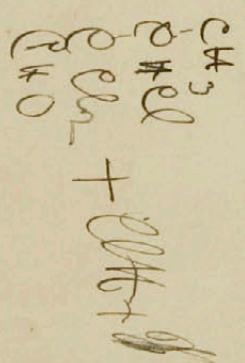
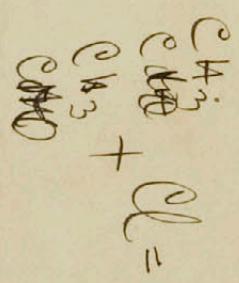
Diese Spørgsmaal ere motiverede ved den blandt
de islandiske Politikere herskende Uklarhed og
Uenighed ^{angaaende} blandt disse Punkter, og da rived, Deres
Svar vil bringe full Klartid i Sagen, tillader
vi os ærbödigst at annode ~~Deres~~ Excellencies
ow al tilsende os. Deres Svar ^{da man har mulighed} ~~med~~ ^{sociaal}
~~afgaar fra Kjöbenhavn den~~ ~~juli d. A.~~

Allenderbodigst

Reykjavík og Kjöbenhavn i Junii 1903

o

AFRIT

Eins cg yður mun kunnugt, er hafin fjársöfnun um länd alt til Stúdentagarðs í Reykjavík, og leyfum vjer oss að vísa til áskorana þeirra, sem hjer með fylgja.

Hyggjum vjer að málí bessu væri vel borgið, ef sýslunefndir og þejarstjórnir hefðu forgöngu bess, hver í sínu hjeraði, og höfum vjer orðið sammála um að koma því svo fyrir, að hvert hjerað, er með styrk úr sýslusjóði (þejarssjóði) og frjálsum framlögum einstakra manna legði fram fje, sem svaraði að minsta kosti hálfum kostnaði eins herbergis í garðinum, fengið nafn sitt skráð á það, með forgangsrjetti fyrir stúdenta úr því hjeraði. Má ætla að hvert herbergi kosti um 10.000 krónur.

Vonum vjer að yður sje ljós nauðsyn þessa máls, og að þjer leggið fram krafta yðar, til að vinna að því, að yðar hjerað fái rafn sitt skráð í stúdentagarðinum.

Virðingarfylst,

Reykjavík, 23. apríl 1923.

Ludvig Guðmundsson, stud. med.
formaður.

Lárus H. Bjarnason
Assessor

Guðmundur Finnbogason,
Prófessor

Ásthór Matthiasson,
stud. jur. gjaldkeri

Þorsteinn Jóhannesson, stud. theo
ritari

Alexander Jóhaenesson,
Docent

S T Ú D E N T A R :

=====

Kafli úr ræðu Guðmundar Finnborgasonar prófessors í "Nýja Bíó"
1. desember 1922.

Íslenskir stúdentar eiga nú ekki lengur athvarf á Garði í Khöfn, er þeim hafði staðið opio oldum saman, og margur fátækur, íslenskur efnismaður átt andlegan þroska sinn að þakka, og hinsvegar er hið íslenska embættisnám nú að lögum heimabundnara en áður var. Aðalstöð hins ísl. stúdentalífs er því nú og hlýtur að verða hjer í Reykjavík. Og það er því alvarlegt íhugunarefni, hvort þroskaskilyrði íslendskram stúdenta eru nú jafngóð og áður, svo að þjóðin megi vænta jafnmikillar vakningar og jafngóðra forustumanna úr þeirri átt, eins og fyr. Því að bótt margir íslenskir stúdentar að loknu námi við háskólann hjer, fari utan til framhaldsnáms, þá er auðsætt, að mestu varðar, hvernig undirstaðan er lögð á námsárum þeirra hjer. En um það kemur tvænt til greina: annarsvegar kensla og kenslutsíki háskólans, hinsvegar kjör og líf stúdentanna utan kenslustundanna. Að þessu síðara atriði ætla jeg að víkja lítið eitt.-

Það er varla ofmælt, að stúdentsárin eru það skeið æfínna, er markar dýpst þá menn, er námsbrautina ganga. Þó þróast með flestum þeir skoðunarhættir og þær starfsvenjur, er síðar ráða mestu um örlög þeirra. Þá er húgurinn móttækilegastur fyrir hverskonar nyungar úr andans heimi. Þeir hafa menn mestan unað af að ræða áhugamálin við fjalaga sína, þá eru allir framtíðardraumarnir fegurstir og fyrirastlanirnar hlýastar. Eða svo er það jafnan, þar sem vel er í garðinn búið.-

Lítum svo á kjör íslenskra stúdenta á námsárunum hjer við háskólann, og þá fyrst á efnahaginn. Hann er eitt af því, sem miklu ræður um skap og starfsþrótt hvers manns. Það verpur ekki lítlum skugga á lífsgleði og starfskrótt námsmannsins, ef hann verður stöðugt að berjast við fjárskort og eiga það undir góðsemi, oft og tíðum vandalausra manna, hvort hann getur haldið áfram námi sínu eða ekki. Ekkert reynir meira á siðgæðiskrótt og bjartsýni æskumannsins en fjákröggur. Að brjótast áfram með sívaxandi skuldabyrði á baki er ofraun, sem ekki er öllum holl. En þessa baráttu verða margir íslenskir stúdentar að heyja. Því er nú einu sinni svo farið, að gáfur og auðæfi fara ekki altaf saman, en það er lífsskilyrði fyrir þjóðfjelagið, að efnilegir menn geti náð þeim þroska, er gáfur þeirra leyfa, hvort sem þeir eru fæddir af fátækum eða ríkum. Og það hefir verið eitt hið heillaríkasta í þjóðfjelagi voru hingað til, að vel gefnir menn, þó fátækir væru, hafa getað stundað háskolanám, hvort heldur hjer eða erlendis, meðan Garðstyrksins naut. En nú verður róðurinn stöðugt byngri fyrir fátaka, íslenska námsmenn. Samkv. skýrslu, er jeg hefi fengið um húsnaði 52 stúdenta í lækna-, laga- og heimspekiðeild, virðist húsnaði, ljós, hiti og ræsting, kosta til jafnaðar um 70 kr. á mánuði. Fæði, í mótneyti stúdenta sjálffra, kostar nú um 90 kr. á mánuði. Hvorttveggja til samans verður þá um 1440 kr. í 9 mánuði. Jeg skil varla að nokkur stúdent geti komist af með 560 kr. í viðbót til fata, bóka, þjónustu, skemtana o.s.frv. En sje slíkur sparnaðarmaður til, þá verða útgjöldin alls 2000 kr. Síðastliðið ár voru á fjárlögum veittar 22000 kr. í námsstyrk og húsaleigustyrk, og var honum skift milli 77 stúdenta; koma tæpar 286 kr. á hvern. Hæst voru einstaka manni veittar 519 kr. samtals.-

Á fjárlögnum fyrir 1923 er náms- og húsaleigustyrkur samtals 18000 kr., en stúdentar fleiri en áður; er auðsætt, að þó stúdent fengi hæsta styrk, um 500 kr., þá verður hann að vinna sjer inn um 1500 kr. Og það mun naumast nokkur stúdent geta með sumarvinnu sinni og smátekjum fyrir kenslu og þessháttar, ef hann á að rækja nám sitt sasmilega. Fjákröggur eru því óumflýjanlegar fyrir nálega hvern fátakan stúdent hjer í Reykjavík.-

Jeg vil ekkert ilt segja um Reykjavík, en enginn getur haldið því fram, að hún hafi eins margvísleg og fjörgandi menningarmeðöl að bjóða og sumir háskólabær erlendis, t.d. Kaupmannahöfn, sem íslendingar hafa lengstum sótt til náms, Vísinda- og listasöfn, leikhús, sönghallir, bókmentalíf og mannfundir er hjer að vonum allt stórum fátaklegra. Sú hressing er það veitir æskumanninum að verða við og við sjónar- og heyrnarvottur slíkra hluta er því mjög af skornum skamti hjer. Það er ekki smæðin ein sem þessu meldur. Margir ugatir háskólar hafa brifist og brifast enn í smábæjum. En ef vjer athugum slíka háskólabær nánar, þá sjáum vjer að háskólinn með því sem honum fylgir er þar lífið og sálín.-

Hitt lifir aðallega í skjóli hans og þjónar honum. Vjer sjáum þar veglegt háskólahús, bókasafn, náttúrugripasafn, tilraunastofur o.s.frv. Vjer sjáum þar fagra stúdentagarða og samkomuhús stúdentá, vjer sjáum allt er sniðið eftir þeirra þórum, miðar að því að búa sem best í haginn fyrir nám þeirra og fjelagslíf, hvíldar- og hressingarstundir. - Í Rvík finnum vjer ekkert af bessu. Vjer getum þar af góðum og gildum ástæðum ekki fekt háskólanum frá Kinghúsini. Háskólasöfnin eru ung og lítil sem von er, og klefarnir, sem þau eru geymd í, svo litlir að vandræði eru að koma nýrri bók eða áhaldi einhversstaðar fyrir. Hjer enginn stúdentagarður, ekkert samkomuhús fyrir stúdenta, enginn sjerstakur griðastaður fyrir þá utan kenslustofanna til náms, íbrótta, fundarhalda, hvíldar nje hressingar. Þessi kjör eru svo ill, að við þau er ekki lengur hlitandi. Háskólaráðið hefir sjeð fyrir löngu, að hjer verður eitthvað að gera. 1917 setti það nefnd til að athuga þetta mál og samkvæmt tillögum hennar lagði háskólaráðið til við Alþingi, að svo fljótt sem ástæður leyfðu yrði komið upp stúdentahheimili fyrir 40-50 stúdenta samkvæmt upprætti, er Guðjón Samúelsson húsameistari háfði gert fyrir nefndina. Alþingi hefir ekkert gert í því enni og það er því gleðilegt, að stúdentar með stúdentaráðið í broddi fylkingar hefjast nú handa. Stúdentaráðið, sem nú er tveggja ára gamalt, hefir frá byrjun sínt gleðilegan vott um hugsjónir og framtak stúdenta vorra, ekki síst með stofnun og rekstri stúdentamötuneytisins Mensa academica. Yfir höfuð bendir ýmislegt á, að nýtt fjór og kraftur sje að farast í hina ungu kynslóð námsmanna vorra, hlutverkin sjeu að skýrast, trúin á eigin mátt og megin að væxa í trússí við alla örðugleikana, og jég vona, að ný blómaöld sje að renna í íslensku stúdentalifi, og að hun muni koma því fyr sem stúdentar snúa sjer með meiri krafti að þeim verkefnum, er liggja þeim næst. -

Með því að stofna til happydrættis til ágðoa fyrir vantanlegt stúdentahheimili snúa nú íslenskir stúdentar sjer til þjóðar sínar og spyrja hana þannig óbeinlínis hvers hún metur þá og hag þeirra, hvað hún vilji af frjálsu geði gefa til að bæta kjör þeirra dýrmætustu þroskaárin, hvaða skerf hver og einn vilji leggja til að skapa þeim heimili, bjart og hlýtt, þar sem þeir geti stundað nám sitt, auðgað anda sinn og notið hvíldarstunda í fjöggandi fjelagsskap. -

Jeg efast ekki um að þessu verði vel tekið. Hagsýnir menn munu líta á það, hve stúdentum yrði vistin miklu öruggari, hollari, hentugri og bó ódýrarari á slíkum stúdentagarði með sameiginlegu mótuneyti, heldur en á rándýrum herbergjakytrum, oft með gluggun móti norðri, viðsvegar um þennan bæ. Peir mundu sjá í hendi sjer, að þeim skildingi væri vel varið, er gengi til að ljetta í tæka tíð af baki fátækja og efnilegs stúdenta einhverju af þeirri skuldabyrði sem á hann vill hlaðast með vöxtum og vaxtavöxtum; en jafnframt hygg að annað mundi hjer ráða: ljós eða óljós tilfinning þess, að stúdentar okkar eru úr hóp bestu mannsfennanna í landinu, að þeir eru augasteinar foreldra sinna og vandamanna þeirra, sem margar björtustu vonirnar fylgja, að það eru þeir, sem þjóðin ætlar lengstu og erfiðustu námsbrautina, Peir sem eiga að verða kennarar hennar og kennimenn, læknar hennar og lagaverðir, að þarna aru foringjaefni framtíðarinnar. Mundu ekki hver maður óska, að þeir kæmu að loknu námi með frjálsmannlegu yfirbragði, hugsjónaglampa í augunum, viðtæka þekkingu og þá virðingu fyrir rjettri hugsun og athöfn, sem vísindanámið á fyrst og fremst að skapa. En stúdentagarðurinn á að verða eitt sem greiðir götunatað þessu marki. Og því segi jeg: Leggi nú hver sinn stein í vegginn, þá mun garðurinn brátt rísa í fulla hæð. Færð glugga foringjaefnanna móti suðri og þeir munu síðar leiða þjóð sína í bjartari brautir. -

=====oo0oo=====

Avarð til Þjóðarinnar
frá nemendum mentaskólans

Góðir íslendingar!

Vjer leyfum oss njermeð að beina mili voru til yðar, og er mikio i húfi að þjer bregðið vel og drengilega við. Þins og kunnugt er, er það áhugamál allra mentamaðna þjóðar vorrar, að reistur verði stúdentagarðu hjer í Reykjavík, þar sem nemendur haskólans geti haft heimili og athvarf á namsárum sónum. Af sjálfsjögum ástæðum hafa stúdentar og nemendur mentaskólans gerst forvígismeri þessa nauðsynjamáls, og má þó gera ráð fyrir, að garðurinn verði eigi fullger að þeirra námstíð, sem nú eru í skóla, jafnvel þótt oss gangi allt að óskum. En þess ætti ekki að vera langt að biða, ef þjer allir, - þjóðin í heild sinni, - leggið hönd að plógin. Og vjer lítm svo á, að yður beri skylda til að gera þetta áhugamál vort að áhugamál yðar allra og leggja ekki arar í bát, fyr en því hefir verði hrundið í framkvæmd.

Vjer viljum leyfa oss að fara nokkur rök fyrir þessu álíti voru. Er þá fyrst að það að minnast, að alþingi gaf oss, fyrir hönd Þjóðarinnar íslenskan haskóla árið 1911. Var það að vísu mikil framför, en hins vegar var ekkert gert til þess, að gera stúdentum dviðina hjer í Reykjavík viðunandi. Lítill námsstyrkur veittur, ekkert stúdentheimili stofni að, og því gat ekkert stúdentalíf þrifist. Að vísu bætti það mjög úr skák, að vjer áttum enn aðgang að Kaupmannahafnarháskóla með fullum Garðsstyrk, enda hjálpaði það mörkgum fátaðum, efnilegum námsmanninum. Hjer heima óx dýrtíð og húsnaðisleysi svo mjög að þessum árum, að efналitum námsmönnum varð lítt mögulegt að sjá sjer farborða. Úrðu þeir því margir að hverfa til Kaupmannahafnar og neyta Garðstýrksins.-

En þá kemur árið 1918. Sambandslöggin eru gefin. Ísland verður sjálfstætt ríki. Garðstyrkuninn er afnuminn, og íslendingum er sjálfum ætlað að sjá fyrir stúdentum sínum. - En hvernig hafa þeir rækt það blutverk? Hvað hafa þeir gert til þess að gera haskóla sinn vistlegan og aðlaðandi? Hvar gerta þeir vísað fátaðum stúdentum til heimilis hjer. - Í fám oróum sagt hefir þjóðin hingað til brugóist skyldu sinni og eng rækt lagt við aðstu mentastofnun sína. En nú stendur nýr tím fyrir dyrum. Hinn uppvaxandi mentalþóur hefir hafist handa á nafni íslendakss sjálfstæðis. Hann skorar á alla þjóðina að sjá sóma sinn og skyldu og gera þetta mál að metnaðar muli sínu, sem hún verfi/minni fyrir, að láta afskiftalaust. Og fjarri sje það oss að ætla, að slík þjóð sé um íslendingar lati sjer söma að skella skollaeyrum við kröfum skyldummar. "En hvaðan að koma fje til að reisa stúdentagarð fyrir" kunið þjer að spyrja. Það mun flestum yður kunnugt, að fjársöfnun er þegar hafin fyrir forgöngu stúdenta. Hafa þeir stofnað til happadrættis og verður um það dregið á næsta hausti. Vantum vjer þess, að sem allra flestir kaupi happadrættismiða, því að andvirði þeirra verður varði til studentgarðsins. Hver sem kaupir þessa miða, auðgar sjálfan sig, ef heppnin ei með, því að vinningar eru samtals að minsta kosti 15000 króna virði; hann styður malefni vort og jafnframt mál allrar þjóðarinnar. Vjer ætlumst ekki til, að hver leggi mikio af mörkum, en vjer ætlumst til þess, að hver einasti sannur íslendingur leggi eitthvað fram.

Íslendingar! Landar Jóns Sigurðssonar og Fjölnismanna! Hugsið yður, hvað þessir menn mundu leggja til málanna, ef þeirra nytí nú við. Mundu þeir ekki skera upp herð land alt og kveðja þjóðina til fulltingis við þetta mál? Ilundi ekki skörungurinn Jón Sigurðsson, brýna raust sína og skáldið Jónas minnaðoss a, "að eyjan hvíta á sjer enn vor, ef fólkio þorir"? - En getum vjer þá eigi skapað oss vor, þó að skörungurinn sje fallin og skáldið hnigið? Jú, þó getum vjer með því að vera samtaka um það, að auka veg og virðing þjóðar vorrar, þaði á vorum eigin augum og annara, til þess, að vjer burfum aldrei að bera kinnroða furir það, að vjer erum íslendingar. Það getum vjer með því, að leggja r.kt við það, sem vjer eignum best á landi voru og sjálfum os.

Pessvegna ber oss öllum með skjótri hjálp og drengilegri, að vinna Torfalöggin og leggja stein í stúdentagarðinn. Hann verður glæsilegasta minnismerki sjálfstæðis vors.-

Að svo mæltu ljúkum vjer mali voru um sinn í fullu trausti til drengilegra undirtekta yðar allra.-

F. h. nemenda mentaskólans

Guðni Jónsson Helga Krabbe Julius Valdemarsson
Jóhann Sæmundsson Björn Halldórsson

Reykjavík 31. apríl 1923.

Samrit

Reykjavík, 23. mars 1928.

Árni Vilhjálmsson læknir
sækir um héraðslæknisem-
bættið í Seyðisfjarðar-
héraði.

Til

Konungs.

Hérmeð leyfi ég mér í dýpstu lotn-
ingu að sækja um að Yðar Hátign mætti
allramildilegast þóknast að veita
Árna lækni Vilhjálmsyni héraðslækn-
isembættið í Seyðisfjarðarumdæmi, sem
nú er laust.

Árni Vilhjálmsson lauk prófi
í sept. 1919 (I.eink. 192 stig).

Hann hefir síðan verið: 1/11. 1919 -
31/5. 1920 vikar fyrir P. Thorodd-
sen á Norðfirði, 1/7. 1920 - 3/12.

1921 við Haukelands sygehus í Bergen
sem aðstoðarlæknir, frá ársbyrjun

1922 - 20/21 s.á. á fæðingastofnun
(Kvindeklinikken) í Oslo, 1/3. - 31/5

1922 vikar fyrir S. H. Kvaran á
Eskifirði, 1/7. 1922 - 1/7. 1933
praktiserandi læknir í Vestmannaeyjum
1/7. - 31/10. 1923 settur héraðs-
læknir í Flatey á Breiðafirði, 1/11.
1923 - 31/1. 1924 vikar á Seyðis-
firði, 1/2. - 31/5. settur héraðs-
læknir á Hofsós, 1/6. 1924 og síðan
héraðslæknir í Vopnafjarðarhéraði.

Samið af Halldóri
Stefánssyni, alþingismanni.

Allra þegnsamlegast

Halldor Stefansson.

FISKIFJELAG ÍSLANDS
REYKJAVÍK

Reykjavík. 5. febrúar 1924.

Hr. alþingism. Benedikt Sveinsson,

R E Y K J A V I K .

Á aðalfundi Fiskifjelags Íslands, sem haldinn var 3. þ.m. voruð
þjer ásamt Þeim Jóni Ólafssyni framkvæmdastjóra og Kristjáni Berg-
syni skipstjóra hjer i bænum, kosin í nefnd' til þess að athuga
lög um rjett til fiskiveiða í landhelgi frá 19. júní 1922, og leggja
fram tillögur um breytinga á Þeim, ef þurfa bykir, fyrir Fiskiþing
Íslands, sem áfórmáð er að komi saman hjer í Reykjavík 12. þ.m.

Tillaga sú, sem samþykkt var á aðalfundi þessu málum viðvikjandi
var svo hljóðandi:

" Fundurinn ályktar að kjosa þriggja manna nefnd til þess að
" athuga " lög um rjett til fiskiveiða í landhelgi" frá 19. júní
" 1922 og leggja tillögur sinar til breytinga á Þeim - ef til
" kemur - fyrir næsta Fiskiþing Íslands".

Til sömu nefndar var einnig visat eftirfarandi tillögum:

1. " Fundurinn skorar á stjórn landsins að beita sildveiðalögnum
" hið strangasta og að engum útlendum skipum verði leyft að
" leggja sild á land, hvorki til söltunar eða i verksmiðjur,
" og enn fremur að leyfa ekki öðrum skipum að fiska sild /við
" land/ en Þeim, sem hafa verið islenzk eign í tvö ár".
2. " Fundurinn skorar á Fiskiþingið að taka það sjerstaklega til
" athugunar hvort það gæti ekki mælt með því til Alþingis, að
" undanþága verði veitt frá fiskiveiðalöggjöfinni „Pannig að
" útlendingum Þeim sem kaupa fiskverkunarstöðina "Svendborg"
" í Hafnarfirði, verði heimilað að reka þaðan alt að 6 botn-
" vörpuskip, með tilliti til þess, hvað sjerstaklega stendur
" á í því bygðarlagi". Fyrri tillagan var frá Óskari Hall-
útgerðarmanni í Reykjavík; hin síðari frá Ólafi Daviðssyni kaupm.
Hafnarfirði.

Betta tilkynnist yður hr. alþingismaður hjemeð til athugunar.

Virðingarfyllst

Jón Ó. Bergsvein

FISKIFJELAG ÍSLANDS
P. O. BOX 81 — SÍMI 462

Tilv. Y-22-1932.

Reykjavík, 14. apríl 1932.

Hérmeð leyfum vér oss að tilkynna
yður, að "Húskupa-og húsbyggingarnefnd" Fiskifélags-
ins heldur fund á skrifstofu félagsins í Landsbanka-
húsinu á morgun, föstudag 15. apríl, kl, 5 síðd.

A fundinum verður m. a. athuguð
tilboð þau um kaup á húsum, sem féluginu hafa borist.

Vér væntum þess, að þér mætið á
fundinum.

Virðingarfylst

K. Bergsson

Til herra bókavarðar Benedikts Sveinssonar,

Skólavörðustíg 11.

Benedikt Sveinsson.

Fiskifélag Íslands

Reykjavík

P.O.Box 81

Símar: 1962 & 3462

Tíð: nr Y 5/1939.

(Óskast tilgreint við vantánlegt svar)
KB/KH.

Reykjavík 29. marz 1939.

Herra bókav. Benedikt Sveinsson

R E Y K J A V I K .

Samkvæmt beiðni Kristjáns Jónssonar, Ísafirði sendum vér yður hérmeð tillögur um breytingar á lögum Fiskifélags Íslands, eins og gengið var frá þeim til bráðabirgða af nefnd þeirri, sem að þeim hefir starfað undanfarið.

Ennfremur fylgir hérmeð 1 eint. af lögum Fiskifélagsins eins og þau eru nú, og 1 eint. af síðustu skýrslu Fiskibingsins 1938, en í þeirri skýrslu bls. 89 er að finna umræður þær, er fram fóru um þetta mál óá Fiskibinginu, ennfremur ástæðurnar fyrir skipun nefndarinnar og það verksvið, er henni var ætlað.

Virðingarfyllst,

K. Benediktsson

1944 (63. löggjafarping) - 173. mál.

Nd.

476. Frumvarp til laga

um að fela stjórn Fiskifélags Íslands störf fiskimálanefndar.

Flm.: Pétur Ottesen.

1. gr.

Stjórn Fiskifélags Íslands skal fara með störf pau, er fiskimálanefnd hefur á hendi samkvæmt lögum nr. 75 31. des. 1937, sbr. lög nr. 48 12. febr. 1940.

2. gr.

Stjórn Fiskifélags Íslands getur með samþykki atvinnumálaráðherra ráðið sér fulltrúa til aðstoðar við störf pau, sem henni eru falin samkv. 1. gr., svo og annað starfsfólk, eftir því sem nauðsyn krefur.

Ráðherra ákveður póknun til Fiskifélags Íslands fyrir störf stjórnar þess samkv. 1. gr.

Kostnað allan af framkvæmd laga þessara skal greiða úr fiskimálasjóði.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1945, og falla þá niður umboð þeirra manna, er nú eiga sæti í fiskimálanefnd.

G r e i n a r g e r ð .

Með frv. þessu er lagt til, að stjórn Fiskifélags Íslands sé falið að fara með störf pau, er fiskimálanefnd hefur á hendi.

Fiskifélag Íslands fer, eins og kunnugt er, með margháttuð störf fyrir ríkið, enda nýtur það arlega fjárfamlags fra ríkinu til starfsemi sinnar. Störf Fiskifélagsins fyrir ríkisvaldið eru, eins og að líkum lætur, að langsamlega mestu leyti á sviði atvinnumálananna, þó einkum og sér í lagi sjávarútvegsins. Hefur stjórn Fiskifélagsins af þeim sökum mest saman að selda við atvinnumála-

ráðuneytið og atvinnumálaráðherra, og er samband og samstarf félagsins við ráðherrann svo náið, að tilskilið er, að hann t.d. sampykki fjárhagsáætlun félagsins. Nú er því pannig farið, að löginn um fiskimalanefnd, útflutning á fiski, hagnýtingu markaða o.fl. kveða svo á um, að atvinnumálaráðherra hefur úrskurðarvald og yfirstjórn allra þeirra framkvæmda, sem par um ræðir. Það er því í beinu framhaldi af því nána samstarfi, sem er á milli Fiskifélagsins og atvinnumálaráðherra um margþætt og mikilsverð mállefni, sem sjávarútveginn varða, í alla staði eðlilegt og hallkvæmt, að stjórn Fiskifélagsins sé falin framkvæmd fyrrnefndra laga. Fleiri stoðir hníga og undir það, að petta sé gert. Fiskifélag Íslands stendur nú, eftir þá breytingu, sem gerð var á lögum félagsins á síðasta fiskipingi, í beinu og nánu sambandi við deildir félagsins hvarvetna í verstöðvum landsins og fjórðungasamböndin, en par eru í fararbroddi áhuga- og framtaksmenn á svíði sjávarútvegsmála. Slik sambond við hina lífrænu starfsemi eru mikilsverð og raunar nauðsynleg, til þess að raunhæfur árangur geti náðst af þeirri nargþættu og þyðingarmiklu tilraunastarfsemi og nýbreytni í útgerð og hagnýtingu sjávarafurða, sem löginn gera ráð fyrir, að stutt sé að og hrundið í framkvæmd.

Það er hið nána samband og samstarf, sem stjórn Fiskifélagsins hefur við sjávarútvegsmenn úti um land, mjög veiganíkill páttur í því, að komið verði a tryggu eftirliti með þeim fyrirtækjum, sem lánað er fé til úr fiskimalasjóði.

Að öllu þessu athuguðu getur það ekki orkað tvímælis, að stjórn Fiskifélagsins hefur miklum mun betri og sterkari aðstöðu til þess að standa fyrir þessum málum en nokkur annar aðili, sem hér gæti komið til greina.

Fiskifélag Íslands er stofnun sjómanna, útgerðarmanna og annarra, sem áhuga hafa á sjávarútvegsmálum. Þeir ræða og gera ályktanir um mál sín í deildum, á fjórðungspingum og fiskipingi. Fiskiping velur til þess að veita þessum málum forstöðu menn, sem það á hverjum tíma álítur líklega til þess að sinna þeim með aluð og árvekni.

Fiskifélag Íslands, þessi áhugafélagsskapur sjómanna og útgerðarmanna, er til þess kjörinn að vera sterkur og áhrifaríkur páttur í þeirri starfsemi, sem hér um ræðir. Þess vegna ber að nota þessi félagssamtök til hins ýtrasta í þágu þessa þyðingarmikla málfnis, sem annar aðalatvinnuvegur þjoðarinnar á svo mikið undir, að lögð sé full rækt við.

Pótt mikið hafi óneitanlega á unnið á síðustu árum í hagnýtingu sjávarafurða, öflun nýrra markaða og fleira, þá erum við eigi að síður skammt a veg komnir í þessu efni. Margir og miklir möguleikar blasa hér óneitanlega við. Við strendur landsins eru einhver auðugustu fiskimið veraldar. Ný og áður ópekkt fiskimið hafa á síðustu árum fundizt á landgrunni því, sem liggur í allar áttir út frá ströndum landsins. Það má heita tilviljun ein, að þessi mið hafa fundizt. Allar rannsóknir í því efni hafa til þessa að heita má verið vanræktar. Við svo búið má ekki standa. Hér er fyrir hendi mikið verkefni. Án alls efa mundu rannsóknir á þessu svíði leiða í ljós, að til eru hér enn ónumin fiskigrunn, þar sem fólgnar eru miklar auðlindir.

Þá bíður nú úrlausnar margháttuð nýbreytni í verkunaraðferðum sjávarafurða. Nauðsynin á því að flytja um óraleiðir ný matvæli

í styrjöld peirri, sem nú geisar, hefur knúið fram margháttáða tækni til lausnar á pessu erfiða og torleysta viðfangsefni. Pessar nýjungar geta valdið miklum straumhvörfum í hagnýtingu sjávarafafla her á landi. Gæði fisksins, sem veiðist við strendur landsins, eru viðurkennd. Hér eru því skilyrði til hinnar beztu hræfnaframleiðslu pessarar tegundar. Hin nýja tækni í meðferð og geymslu fisksins er því meira virði fyrir okkur sem eðlisgæði fisksins eru meiri en viðast annars staðar, ef miðað er við samþærilegar tegundir. Fyrir pessara hluta sakir er íslendingum það lífsnauðsyn að leggja sig í framkróka um það að tileinka ser hina nyju tækni, jafnskjott og pess er kostur, og vera við því búnir að gera þær ráðstafanir innan lands, sem nauðsynlegar eru til pess að geta hrundið í framkvæmd nýbreytni í pessum efnun.

Ýmsar breytingar og endurbætur á veiðarfærum hafa rutt sér til rúms á undanförnum árum. Sumum af pessum endurbótum hefur verið komið á hér á landi, einkum við síldveiðarnar. Margt stendur þó enn til bóta í pessu efni. Hér er ekki síður en í þeim atriðum, sem drepið er á hér að framan, mikið verk að vinna. Úrlausn í því efni byggist á tvennu: eigin hugkvæmni landsmanna og hagnýting peirra á erlendri nýbreytni.

Öflun nýrra markaða er eins og ekki síður mikið viðfangsefni. Kröfur til fisksins hafa í þeim löndum, sem aðalmarkaður okkar er í, verið mjög einskorðaðar við fornar venjur. Nýbreytni í verkunaraðferðum átti þar því mjög erfitt uppáréttar. Á striðsárunum hefur aðstaðan að pessu leyti gerbreyzt. Milljónir manna hafa á pessum árum vanizt á að neyta fisks, sem framleiddur er með gerbreyttum verkunaraðferðum. Þetta mun að sjálfsögðu valda því, að kröfur til fjölbreyttari framleiðslu verða háværar eftir striðið. Íslendingar verða því að vera við því búnir að mæta þeim breytingum, sem þetta veldur í aðalmarkaðslöndum peirra. Þá verða peir og að leggja á það megináherzlu að ryðja fiskinum braut í þeim löndum, sem peir áður höfðu ekki aðstöðu til að skipta við. Kemur Mið-Evrópa þar einkum til greina, og ýmislegt bendir einnig til þess, að renna megi í pessu efni vonaraugum til Ameríku. Þar, sem áður voru lokaðar leiðir til slíkra viðskipta, virðast nú, að brautum nýrrar tækni, allar leiðir opnar til stórfelldrar sölu hins ágæta fisks okkar og fiskafurða margs konar.

Að pessu leyti standa Íslendingar nú á mjög merkilegum tíma-mótum. Ný verkefni blasa við þeim eftir striðið í hagnýtingu hinnar miklu matvöruframleiðslu, bæði til lands og sjávar. Öll sú margháttáða nýbreytni og tækni á pessu svíði, sem hrundið hefur verið í framkvæmd á styrjaldarárunum, á að geta verið gullnáma fyrir Íslendinga, svo framarlega sem peir eru á verði og þekkja sinn vitjunartíma. Framtak einstaklingsins verður hér sem annars staðar að vera drifffjöörin í því, að þeim verkefnum, sem hér bíða úrlausnar, verði komið áleiðis. En það má fullkomlega gera ráð fyrir því, að þau verkefni, sem hér hefur verið lýst, seu svo fjárfrek og kostnaðarsöm í byrjun, að hið opinbera purfi að leggja fram verulegar fjárhæðir í pessu skyni. Öll viðleitni einstaklinga og félaga, sem beinist í þá átt að leysa þetta stóra verkefni, er athyglis- og stuðningsverð, slikt þjóðnyttjamál, sem hér er um að ræða.

Fjárráð þau í pessu skyni, sem tiltæk eru samkv. lögum um fiskimálanefnd, útflutning á fiski, hagnýtingu markaða o.fl.,

eins og löggin eru nú úr garði gerð, eru allsendis ófullnægjandi til þess að sinna eins og verðugt er þessu mikla verkefni. Það verður því óhjákvæmilega að auká tekjur fiskimálasjóðs pannig, að framkvæmdir að þessu sviði geti átt í honum öflugan bakhjarl. Þær breytingar, sem gera þarf á lögum, til þess að stuðningur hins opinbera við þessar marghattuðu og þýðingarmiklu framkvæmdir missi ekki marks, verða fyrst og fremst að vera með tvennum hætti: að fela þeim aðila að hendur framkvæmd þessara málía, sem bezta aðstöðuna hefur til þess að ná góðum árangri, eins og gert er í þessu frv., og að veita riflegan fjárstuðning í þessu skyni.

Þott petta frv. taki ekki til nema annars þáttarins af breytingum þeim, sem vikið er að hér að framan, að gera þurfi á lögum, er það engan veginn af því, að flm. hafi ekki áhuga á því, að aukið sé fé fiskimálasjóðs, heldur af hinu, að nú stendur yfir undirbúningur að afgreiðslu fjárlaga fyrir næsta ár, og er ekki enn seð, hvaða afstöðu Alþingi tekur til tekjuöflunar til þess að mæta nýjum útgjöldum, en að því veltur, hvort kleift reynist að efla fiskimálasjóð eða ekki. Ef fjárhagsaðstæður leyfa, mun flm. að sjálfsögðu beita sér fyrir þeim breytingum á frv., að fé fiskimálasjóðs verði aukið svo sem frekast eru föng á.

FISKIFÉLAG ÍSLANDS
REYKJAVÍK.

Reykjavík, 27. okt. 1944

Svo sem þér munuð hafa frétt, hefur Pétur Ottiesen alþm. borið fram á Alþingi frv. um að fela stjórn Fiskifélagsins störf fiskimálanefndar frá næstkomandi áramótum að telja. Sendum vér yður hérmeð eitt eintak af frv. þessu.

Er hér um að ræða mál, sem skiftir félagið mjög miklu og því nauðsynlegt að fylgja hér svo fast á eftir sem kostur er á.

Vér höfum sent formönnum allra félagsdeilda frumvarpið með eindregnum tilmælum til þeirra um að þeir láti ræða það á deildafundum og gera um það ályktun. Verður sú ályktun síðan send þingmanni eða þingmönnum viðkomandi kjördæmis.

Viljum vér nú mælast til þess við yður, að þér stuðlið að því af fremsta megni, þar sem þér getið því við komið, að málínú verði hraðað sem mest.

Með beztu kveðju

D. Ólafsson

Nýnjolk þörtuð í hverjum olegi

Ekkja Friðriks ljósmyndara

Kona Ágústss prentara

Sæselja

Kennan frá Stuðakoti

/ /

2

/

Undanrenning á Námuðögum

Póllur Peli

Fri Katrin Magnússon	3
Ingibjörg	3
Sigríður Jóels	3
Helgi Þórðersen	2
Guðmundur skraðdar	2
Berger söðlasmiður	2: 2
Fri Béring	1 /
Einar Björnsson	2
Arnbjörn bókbindari	2

Undanrenning á Briðjudögum

Póllur Peli

Fri Briem postmeistara	3
Magnús Benjaminsson	3
gsóra i Holti	4
Fri Béring	1.
Sigríður Jóels	1.
Arni Einarsson	3

Undanrenning á Miðvikudögum

Pott Peli

Amtmáður Havsteen	2
Jón Brynjólfsson	2
Ólaf	3
Jónatan Þorsteinsson	4
Bergur söðlasniður	2 2
Frið Béring	1 1
Sigríður Jóels	1
Ingibjörg	3.
Rosa	2

Undanrenning á Fimmaudögum

Pott Peli

Frið Katrin Magnússon	3
Sigríður Jóels	3.
Helgi Þhórdersen	2
Gudmundur skräddari	2
Einar Björnsson	2
Arnbjörn bókbindari	2
Frið Béring	1 1

Undanréning á Föstuðögum

	Pott	Pela
Fri Briem postmeistara	3	
Magnus Benjaminsson	3	
þóra i Holti	4	
Gudmundur Stefánsen	3	
Katrin	2	
Fri Bering	1	1
~~Sigríður Jóels~~	1	

Rjómi á Sunnudögum.

	Pott	Pela
Fri Ellen Einarsson		1½
Friim fraí Velli		3
Magnus Benjaminsson		2
Fri Bering		2
~~Sigríður~~	4	
Fri Steinzen liskups		3
~~Fri Ragnheiður Blöndal postur~~		1½

Rjóni á Mánnadögum

	Pott	Peli
Fri Katrin Magnússon piskog	2	
Fri Ragnh. Blöndal piskogjina	½	
Strínljón bókbindarinn	2	
Fri Þering	2	
Ásdis	1	
Fröken Ingibjörg	1	2
~~Lígnitörn~~	+	
Fri Gróður Andersen laftkronan	2	
Fri Nordfjörð	1½	

Rjóni á Fundiðudögum.

	Pott	Peli
Fri Ragnh. Blöndal piskog		½
Fri Birnir pístmeistara		3
Fri Ólafsson augnleiknir		3
Magnús Benjaminsson		2
Ásdis		1
Fri Kristján assessor		2
Fri Þering		2
~~Lígnitörn~~		1
Hrm Einarson		1

Rjómi á Miðvirkudögum

	Potti	Pelar.
Fri Ragnheiður Blöndal piskuj	1/2	
Aantmáður Havsteen	3	
Fruin fra' Velli	3	
Fri Hjálterted	1 1/2	
Fri Nordfjörð	1 1/2	
Fri Bering	2	
Fri Jónctan Þorsteinson	2	
Ásdís	1	
Fri Sveinsson biskups	3	
Fri Felikson	3	
~~Figniður~~	+	
Fín Brynjólfsson sinn pala af hvorum	2	
Fri Gróður Andersen - - -	2	
~~Fri Pálsson~~	2	
Fri Thomsen	1 1/2	III

Rjómi á Fimmtudögum

	Potti	Pelar.
Fri Katrín Magnússon piskuj	2	
Fri Ragnh Blöndal	1/2	
Bringuðr bókbindari	2	
Fri Bérning	2	
Ásdís	1	
~~Figniður~~		I

Rjómi á Föstrudögum.

Fri Ragnheiðar Blöndal fiskkj
 Fri Bering
 Fri Briem Postmeistara
 Fri Ólafssen augnlaekni
 Asdis
 Fróken Ingibjörg
 Ragnheiður Jónsdóttir
 Fri Gabriella

Pott Peli

½
 2
 3
 3
 1
 2
 1½
 2

Rjómi á Langardögum

Fri Ragnh. Blöndal fiskkj
 Ármáður Havsteen
 Fri Felixson
 Fri Jónatan Þorsteinsson
 Fri Kristjáns arssesors
 Fri Nordfjörð
 Fri Hjaltested
 Asdis
 Fri Bering
 Jon Brynjólfsson 1- af tvorum
 Gróður Andersen 1 - af tvorum.
 Fri Thomsen

Pott Peli

½
 3
 3
 2
 2
 1½
 1½
 1
 2
 2
 2
 2
 1½

Peningar fyrir mjölk í
september 1907.

frá 7 sept. til 30 sept. 105,60

15 okt. fengið Reykh. 57 kr.

Skrá yfir Vatnsbúrdarlistið 3 Þeild
 Höfuðsmáður Þóruð Linnzen
 Foringar Benedikt Þeinson og David Jóhannesson
 Lidsmenn

1	Jingibergur Þorláksson	X	Frakkartí 7
2	Þimbiði Þimmar	X	Hverfisgata 31
3	Karl Markússon	X	Frakkartí 9
4	Gudmundur Helgason	X	Grettugata 43
5	Gudjón Gudjónsson	X	" 47
6	Ólafur Ólafsson	X	" "
7	Magnus ð. Hjáltaði	X	" "
8	Gudmundur Halldórisson veikur	X	Vitastíg 16
9	Gudmundur Gudmundsson	X	Grettugata 31
10	Stein Þ. Eiðarsson	X	" 48
11	Elias Ætþáriðsson	X	" "
12	Ólafur Guðnason ekk.	X	" 57
13	Gudmundur Magnússon	X	Lindangata 5
14	Gissli Magnússon	X	" 54
15	Haraldur ð. Þ. Jónasson	X	" "
16	Pall Jónasson Englands	X	Njalsgötu 59
17	Eggert Brandur (Spáfarhöfði)	X	" "
18	Gudjón Jónasson	X	Langaveg 57
19	Egilsur Gíslason	X	" "
20	Gudmundur Magnússon	X	" 55
21	Halldór Guðbrandsson	X	" 50
22	Björn Enlindsson	X	" 52
23	Sigurbjörn Sigurdsson	X	Hverfisgata 2
24	Hafliði Hafliðason	X	" 8
25	Jón Hafliðason	X	" 8
26	Sigurður ð. Guðnlangsson	X	" 5
27	Gudmundur Guðnlangsson	X	" "
28	Jón Jónasson	X	Langaveg 65
29	Bjarni ð. Jóhannesson	X	Hverfisgötu 11
30	Kristjan Þeinson	X	" 6
31	Gudmundur Guðnason	X	Lindargötu 13
32	Jón Guðnason	X	" 3
33	Halldór Þorláksson	X	Hverfisgata 13
34	Björn ð. Jónasson	X	Langaveg 56
35	Sigurbjarni Guðnason	X	Vegamótun
36	Arnóri Jónasson	X	Njalsgötu 60
37	Pjetur Gudmundsson	X	Hverfisgata 20
38	Magnús Magnússon	X	" 36

39	Jón Þorsteinnson	veikur	Langaveg 35
40	Ísleifur Þorsteinnson	X	" "
41	Jón Sigmundsson	X	" "
42	Gudjón Þ Jónnson	X	Borinsatig 26
43	Ólafur Þ Ógnvaldsson	X	Hverfisgötu 25
44	Gudjón Ógnvaldsson	X	" "
45	Jón Þjóðarson	X	" 276
46	Jón Þóðarson	X	" 29
47	Magnus Einarsson	X	Langaveg 73
48	Ólafur Hrabjartsson	X	Hverfisgötu 31
49	Gudmundur Gudmundsson	X	" 34
50	Sigurður Grímsson	Langaveg 61	" 36
51	Þóður Sigurðsson	X	Broadraborgartig 18
52	Jón Sigurðsson	veikur	Hverfisgata 37
53	Helgi Sigurðsson	X	" "
54	Þorvaldur Þ Sigurðsson	X	" "
55	Eiríkur Jónnson (Eskila)	þingholkum	Nálsgötu 55
56	Jónas Jónnson	X Vatnshlíðar	Hverfisgata 44
57	Einar H Sigurðsson	X	Lindargata 18
58	Gudjón Gudmundsson	X	Nálsgata 60
59	Einar Einarsson	Uthlands	Lindargötu 28
60	Djútur Þ Marteinsson	X	Hverfisgata 44
61	Gudlaugur Hinnillsson	X	Grettisgata 21
62	Bergstumur Magnússon		Lindargötu 30
63	Steinn Magnússon	Uthlands	Hverfisgötu 14
64	Gudmundur Jónasson		" 45
65	Sigurður Jónasson	X	" "
66	Sigurbjörn Sigurðsson	X	Langaveg 62
67	Helgi Jónnson	X	" 66
68	Orri Helgason	X	Langaveg 73
69	Þorsteinn Þorbergsson	X	Midstræti 6
70	Magnus Annaður	X	Nálsgötu 42
71	Ingimundur Einarsson	X	Grettisgötu 33 B
72	Orri Einarsson	X	Lindargata 11
73	Orri, Þorleifur	X	" 11
74	Magnus Magnússon	X	Ingólfstræti 4
75	Eyríkur Jóel Brynjólfsson		Vatnratig 10B
76	Þóður Brynjólfsson	X	Ingólfstræti 7
77	Þjóður Þorsteinnson	X	
78	Gudjón Jónnson	X	
79	Jón Ólafsson hja P Hafðarin		
80	Þóður Magnússon	X	

81	Kristinn Gislason	19	Hverfjögötu 22
82	Sigurbjörnur Hnöbjörnsson		Klapparstig 7
83	Gudmundur Gudmásson		" 4
84	Gudmundur J.W. Gudmundsson		Njálsgötu 34 A
85	Ivorsteinn Bergþorsteinn Jónasson		Klapparstig 19.
86	Jón Sigurðsson		Draakkarstig 12
87	Einar Jónasson		Klapparstig 10
88	Björnri Jónasson		Skolavördustig 33
89	Gudmundur O Þóðursson	88	Klapparstig 14a
90	Sigurður Guðlaug		Vatnastig 11
91	Páll Jónasson	112	Klapparstig 14b
92	Bengur Jónasson		Lindangötu 14
93	Tomas Benjamísson (Oldgeirskæ)		
94	Kjartan Gudmundsson (Veghúsnum)		
95	Þóður I Gudmundsson		
96	Jón I Elisson		Lundargötu 84
97	Einar Kr. Ivorsteinnsson	virkun	Natrustig 12
98	Jón Björnsson	klöjpt	
99	Þóður Þóðarson	smældi	Vestargötu ~
100	Gudmundur Lyðsson	PPR	Klapparstig 14c